

met een proclamatie, 'in naam der koningin . . . de uitoefening van het centraal Nederlands gezag' in handen genomen; wij zouden niet willen beweren dat dit op zichzelf een onverstandige maatregel was, wél dat hij daarmee de bevoegdheden overschreed die de regering tevoren aan de commissarissen der koningin gegeven had. Homan was zich van die overschrijding heel wel bewust. Hij had zich al lang geërgerd aan de 'lamheid'¹, de geringe besluitvaardigheid en het gebrek aan imaginatie in de Haagse regeringskringen (Nederland was 'doodziek', schreef hij later²) – hij zou aantonen dat hij steviger regeren kon! Op tal van terreinen greep hij in; veelal was dat nuttig werk maar Homan deed dat zozeer op eigen gezag dat zijn ambtgenoot in Drente zich begin juni verplicht achtte, het departement van binnenlandse zaken te waarschuwen tegen het 'koninkje spelen in eigen provincie' waaraan Homan zich zijns inziens schuldig maakte.³

Niet dat Homans aandacht tot Groningen beperkt bleef! Heel 'doodziek' Nederland had, meende hij, een nieuwe bezieling nodig. Reinink, de voorzitter van de Nederlandse Gemeenschap, die hem kort na de capitulatie in Groningen bezocht had, was het daar geheel mee eens en in diens auto reed Homan op 23 mei naar Den Haag. Hij bezocht er Winkelman (wie hij tevoren per ordonnans een rapport toegezonden had over de voortvarende wijze waarop hij opgetreden was) en vroeg hem, met 'fors nationaal werk . . . de komende stemming van 'nu is alles verloren, nou kun je net zo goed bij de NSB gaan'',⁴ te keren. Winkelman antwoordde, aldus Homan, 'dat ons nationaal gevoel niet kon worden in stand gehouden door nationaal werk, maar dat dit moest gebeuren door het kijken naar de ruïnes in Rotterdam.'⁵

Wat verstond Homan onder 'nationaal werk'?

Kennelijk een veel bredere activiteit van de Haagse autoriteiten waardoor het genezingsproces van het 'doodzieke' land een aanvang kon nemen. Winkelman merkte evenwel nuchter op, dat het Nederlandse volk 'in zijn normale dagelijkse werk zijn houding wel weer vinden' zou; 'verder iets doen, zou', zei hij, 'moeilijk zijn . . . een en ander was op dit terrein al mislukt' (het plan van de *Militärverwaltung* om een 'regering' onder Fentener van Vlissingen te vormen), bovendien zou er binnenkort, zei Winkelman, een *Zivilverwaltung* komen, 'en dan zou het nog veel moeilijker worden; nu

¹ Brief, 19 april 1947, van J. Linthorst Homan aan W. Drees (archief Drees, map 'Nederl. Unie en Politiek Contact'). ² J. Linthorst Homan: 'Tijdskenning', p. 116. ³ Brief, 4 juni 1940, van R. H. de Vos van Steenwijk aan Frederiks (Collectie-Frederiks). ⁴ J. Linthorst Homan: 'Tijdskenning', p. 84. ⁵ Getuige J. Linthorst Homan, *Eng.*, dl. VII c, p. 489.